

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Bohuslava Hnízдила v právní věci žalobkyně: **M. V.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 1. 2. 2008, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 9. 2008, č. j. Nc 1012/2008 - 47,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalované ze dne 1. 2. 2008, č. X, byla zamítnuta žádost žalobkyně o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

V odůvodnění tohoto rozhodnutí žalovaná uvedla, že podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Karlových Varech ze dne 4. 1. 2008 je žalobkyně plně invalidní. Žalobkyně však nesplnila potřebnou dobu pojištění pro nárok na plný invalidní důchod, neboť v rozhodném období před vznikem invalidity, tj. v době od 10. 8. 1997 do 9. 8. 2007, získala pouze 3 roky pojištění, ačkoliv u pojištěnce nad 28 let činí potřebná doba pojištění alespoň pět let. Dobu vedení v evidenci úřadu práce po 31. 12. 1995 jako uchazeče o zaměstnání, po kterou nenáleželo hmotné zabezpečení nebo podpora

v nezaměstnanosti, lze přitom hodnotit nejvýše v rozsahu tří let před vznikem nároku na důchod. Žalobkyni tak nadále náleží částečný invalidní důchod.

Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka dne 31. 3. 2008 žalobu ke Krajskému soudu v Plzni. Samostatným podáním ze dne 16. 4. 2008 pak požádala soud o ustanovení zástupce s odůvodněním, že není schopna se sama zastupovat a nemá žádné finanční prostředky na zaplacení advokáta.

Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 9. 2008, č. j. Nc 1012/2008 - 47, byl návrh žalobkyně na ustanovení zástupce zamítnut.

V odůvodnění tohoto rozhodnutí krajský soud uvedl, že se ve smyslu § 36 odst. 3 věty druhé s. ř. s. v rámci posuzování splnění předpokladu osvobození od soudních poplatků nejprve zabýval otázkou, zda návrh žalobkyně, tedy podání ze dne 31. 3. 2008, může být úspěšné. Nebylo však zřejmé, zda podání ze dne 31. 3. 2008 bylo správní žalobou, neboť sice bylo nazváno „žaloba“ a bylo v něm označeno napadené rozhodnutí, avšak skutečnost, že žalobkyně v podání žádá o přezkoumání případu, o prominutí chybějících dvou let pojištění a o odstranění tvrdosti zákona, svědčí o tom, že mínila podat žádost o odstranění tvrdosti zákona, k řízení o níž je věcně příslušné Ministerstvo práce a sociálních věcí. Ani po výsledku provedeném dožádaným soudem se nepodařilo postavit najisto, zda žalobkyně zamýšlela podat správní žalobu, či žádost o odstranění tvrdosti zákona. Proto bylo uvedené podání přesunuto jako nejasné podání do rejstříku Nc. Pokud by podání žalobkyně ze dne 31. 3. 2008, doručené soudu dne 2. 4. 2008, bylo žalobou proti rozhodnutí ze dne 1. 2. 2008, č. X, podanou podle § 65 a násl. s. ř. s., jednalo by se o žalobu včasnou. Nebylo by však možné ji ve stávající podobě věcně projednat, neboť podání žalobkyně neobsahuje žádný žalobní bod, tedy žádné skutkové nebo právní důvody, na jejichž základě považuje žalobkyně napadené rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné. S ohledem na to, že žalobu lze v souladu s § 71 odst. 2 s. ř. s. rozšířit o další žalobní body pouze ve lhůtě pro podání žaloby, tedy podle § 72 odst. 1 s. ř. s. ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení rozhodnutí, by již nebylo možné odstranit vadu žaloby spočívající v absenci žalobních bodů, neboť lhůta pro podání žaloby uplynula dne 7. 4. 2008. Vada žaloby spočívající v absenci žalobních bodů je po uplynutí lhůty pro podání žaloby vadou neodstranitelnou, mající za následek odmítnutí žaloby. Na tento závěr nemá vliv stavění lhůty pro podání žaloby v případě podání žádosti o ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 věty poslední s. ř. s., neboť žalobkyně požádala o ustanovení zástupce až po uplynutí lhůty pro podání žaloby. Žaloba tedy neobsahuje žádný žalobní bod, přičemž lhůta, v níž by bylo možno žalobní body doplnit, již uplynula. Pokud je podání žalobkyně žádostí o odstranění tvrdosti zákona, je k jejímu vyřízení věcně příslušné Ministerstvo práce a sociálních věcí. S ohledem na to krajský soud v napadeném usnesení dospěl ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, čímž nebyla splněna jedna z podmínek pro ustanovení zástupce.

Proti tomuto usnesení krajského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včasnou kasační stížnost, ve které k závěrům v něm obsaženým uvedla, že své podání ze dne 31. 3. 2008 mínila jako žalobu proti rozhodnutí žalované. S neustanovením zástupce nemůže souhlasit, neboť v žalobě neuvedla žádný žalobní bod a ta by tak nemohla být

úspěšná. Její ekonomická situace neumožňuje platit advokáta, a proto nechce být krácena na svých právech.

Vyjádření žalované ke kasační stížnosti nebylo podáno.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. V řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce není podmínkou řízení povinné zastoupení stěžovatele advokátem (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 - 41, publikovaný pod č. 486/2005 Sb. NSS).

Stížnostní námitku lze zahrnout pod důvod kasační stížnosti uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy tvrzenou nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena.

Stěžovatelka uvádí, že je nemajetná a bez ustanoveného zástupce není schopná sama se hájit. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. může navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Zákon tedy stanoví dvě podmínky, které musí být současně naplněny, aby mohl být účastníku řízení ustanoven zástupce. Tyto podmínky jsou: splnění předpokladu osvobození od soudních poplatků a dále skutečnost, že ustanovení zástupce je třeba k ochraně práv žalobce. Skutečnost, zda navrhovatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, se posuzuje podle § 36 odst. 3 s. ř. s., podle něhož je pro osvobození od soudních poplatků nutné doložit, že navrhovatel nemá dostatečné prostředky; pokud však soud dospěje k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Kromě doložení nemajetnosti žadatele se tedy nesmí jednat o zjevně neúspěšný návrh na zahájení řízení, a dále musí být ustanovení zástupce skutečně zapotřebí k ochraně práv navrhovatele.

Krajský soud v odůvodnění napadeného usnesení uvedl, že pokud je podání žalobkyně ze dne 31. 3. 2008 žalobou podanou podle § 65 a násl. s. ř. s., pak tato žaloba neobsahuje žádný žalobní bod, uvedenou vadu by nebylo možné kvůli uplynutí zákonné lhůty odstranit a v důsledku toho by žalobu nebylo možné ve stávající podobě projednat. Pokud je pak předmětné podání žádostí o odstranění tvrdosti zákona, je k řízení o ní věcně příslušné Ministerstvo práce a sociálních věcí. S těmito závěry krajského soudu se však nelze ztotožnit.

Stěžovatelka se totiž na soud obrátila podáním ze dne 31. 3. 2008, které označila jako žalobu. V něm brojila proti rozhodnutí správního orgánu ze dne 1. 2. 2008, jímž žalovaná zamítla její žádost o plný invalidní důchod. V závěru tohoto podání uvedla, že žádá o prominutí dvou let, které jí chybí do zápočtu plného invalidního důchodu, a o odstranění tvrdosti zákona. Tuto zmínku je však zapotřebí vztahovat k rozhodnutí

žalované, kterým stěžovatelce nebyl přiznán plný invalidní důchod právě s ohledem na dosažení toliko tří let doby pojištění, a chápat ji tak, že podle stěžovatelky lze prominutí potřebné pětileté doby pojištění dosáhnout v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu. O správnosti tohoto úsudku svědčí i to, že stěžovatelka v podání ze dne 31. 3. 2008 po zmínce o prominutí potřebné doby pojištění uvedla, že žalobu podává včas a ve dvojím vyhotovení. Podle názoru Nejvyššího správního soudu je tedy podání stěžovatelky ze dne 31. 3. 2008 zapotřebí považovat za žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 2. 2008, č. X. To ostatně potvrdila i samotná stěžovatelka v kasační stížnosti.

V této žalobě navíc stěžovatelka vyslovila nesouhlas s tím, že proti rozhodnutí žalované nebylo možné podat odvolání. Dále poukázala na to, že nebyla poučena o tom, že úřad práce platí za uchazeče o zaměstnání pojistné na sociální zabezpečení pouze po dobu tří let, přičemž pokud by o tom byla poučena, mohla si toto pojistné platit sama. Dále stěžovatelka poukázala na jednání pracovníků správy sociálního zabezpečení, které jí měly poskytnout neúplné informace o tom, jak se lze bránit proti rozhodnutí žalované. Žaloba tedy žalobní body obsahovala a bude tak úlohou krajského soudu se jimi zabývat a posoudit jejich relevanci.

Nicméně v podané žalobě stěžovatelka, byť stručně a nedokonale, vystihla všechny skutečnosti, na základě nichž považuje rozhodnutí o nepřiznání plného invalidního důchodu za nezákonné, což svědčí o její dostatečné způsobilosti hájit v řízení o žalobě svá práva. Navíc se nejedná o žalobu po skutkové a právní stránce složitou, neboť na základě v ní vymezených bodů je nutné toliko posoudit možnost prominutí potřebné doby pojištění v rámci řízení o žalobě a možnost podání opravného prostředku ve věcech důchodového pojištění. Kromě toho stěžovatelka podala žádost o ustanovení zástupce až po uplynutí lhůty pro podání žaloby, takže podle § 71 odst. 2 věty třetí s. ř. s. již nemůže žalobu rozšířit o další žalobní body ani za pomoci zástupce. Krajský soud tedy bude moci rozhodnutí žalované přezkoumat pouze na základě těch žalobních důvodů, které stěžovatelka uvedla v podání ze dne 31. 3. 2008. Ty pak ve vyhovující míře vymezila, takže žaloba nutně nevyžaduje kvalifikované doplnění zástupcem. Navíc v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu není právní zastoupení účastníků řízení povinné.

Lze tak shrnout, že v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované není k ochraně práv stěžovatelky zapotřebí ustanovení zástupce, v důsledku čehož nebyla pro takový postup splněna jedna z podmínek uvedených v ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s.

Závěr o nedodržení zákonných podmínek pro ustanovení zástupce stěžovatelce v řízení o žalobě učinil rovněž krajský soud, takže i když Nejvyšší správní soud v podstatné míře nesouhlasí s odůvodněním napadeného usnesení, ztotožňuje se s jeho výrokovou částí. Proto s ohledem na požadavek procesní ekonomie a rychlosti řízení dospívá k závěru, že krajský soud ve svém výsledku nepochybil, když napadeným usnesením návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce zamítl.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Současně v souladu s ustanoveními § 120 a § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatelka v něm

neměla úspěch a správnímu orgánu takové právo ve věcech důchodového pojištění nepřísluší.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. listopadu 2008

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně

senátu